NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X. V sredo 22. decembra (ranozimna) 1852. *List 102.*

Slovenskimu narodu!

Rojaki moji! ako čmo prišteti
Rodovam bit' omikanim, omíka
Pri serc' nam bodi sploh, pa tud jezika,
Merílo, ki se ljuda omike smé imeti.

Vsak národski naj časnik vedno sveti
Z izgledam svôm: kak govor naj se lika;
Spoštvana bod' domača mu oblika,
Predmet: podučno le u obleke cveti!

Tak časnik pa, rojaki! vsi berímo,
S peresam mu, s podporo priskočímo;
Stotero nam poverne troškov zgube.

Tak v djanji skažemo se rodoljube,
Tak bomo tud Slovenci spoštovani,
Nikdar kot mlačin rod obrekovani!

Rodoljubski.

Nektere važniših zapoved in prepoved iz nove gojzdne postave.

Cesarica Maria Terezia je dala v letu 1771 gojzdno postavo, ki se je še v več zadevah nanašala na gorske, gojzdne in fužinske postave Ferdinandove od leta 1553. V tem dolgim času se je marsikaj premenilo; s temi premembami se je pa tudi od dneva do dneva očitniši razodevalo, da za ohranjenje gojzdov (borštov) je treba nove postave, ktera se vjema z razmerami sedanjiga časa.

Važniši določila nove gojzdne postave pa, ktera, kakor smo že zadnjikrat v „Novícah" naznanili, ob novim letu v djanje stopi, so sledeče:

Vsi gojzdi (boršti) se ločijo v 3 verste; eni so deržavni (cesarstvini), drugi občinski (srenjski ali soseskini), tretji osebujni (posamnih lastnikov).

Noben gojzd se brez dovoljenja ne smé posekati in v kaj druziga (njivo, senožet itd.) prenarediti in lesoreji odtegniti. Posekani deli v deržavnih in občinskih gojzdih se morajo o petih letih spet pogojzdovati začeti; v osebujnih gojzdih se smé včasih tudi delj časa za to dovoliti.

Noben gojzd se ne smé pokončati, to je, tako oškodovati, da bi se le teško nov les zaredil ali pa celò ne.

Prepovedano je vsakterimu gospodarju v svojim gojzdu tako gospodariti, da bi zavolj golih lazov sosedni gojzd v očitno nevarnost prišel, po vetrovih škode terpeti. Prestopki zoper to prepoved se kaznujejo z 20 do 200 gold.

Gojzdi, na kterih so gojzdne sužne pravíce ali servituti druzih, morajo ne le gojzdi ostati, temuč se imajo tako oskerbovati, da je izreja lesa tudi za prihodnje čase zagotovljena.

V tacih delih, ki so za mladjè (zarejo mladiga lesa) določeni, in v kterih bi živina že začeti ali prihodnji podrašini škodo delala, ni pripušeno živine pasti; pa tudi v druge dele se ne smé več živine na pašo zagnati, kakor le toliko, kolikor je potrebniga živeža v njih najti zamore.

Stelja, to je, listje in mah, se smé le z lesenimi grabljami grabiti, in nikakor ni pripušeno, z grabljami tudi zemlje razrovati.

Graso sekati, to je, steljo iz oklestenih véj nabirati, kjer je taka stelja navadna, je pripušeno le v posekih.

Lastniki s servituti obloženih gojzdov imajo po razmeri posebnih določíl tistim, kteri imajo v gojzdu pravíco lesa (dervašino) ali stelje (steljivšine) in potem, ko se ti za to oglasé, v primernim času les in steljo odločiti, ki jim gré, in tiste kraje, ki so za zarod noviga lesa odločeni, z dostojnimi znamnji zaznamovati, da se jih nihče ne dotakne. Kraj kam, in dan kadaj naj pridejo vpravičeni deležniki po les ali steljo v gojzd, kakor tudi zaznamek nedotakljivih delov imajo lastniki deležnikam dolčno po županu na znanje dajati.

Kjer se mladjè varovati mora, naj se les seka jeseni ali pozimi o snegu, in kadar je les posekan, naj se brez pomude tudi berž iz gojzda domú spravi.

Scer se smé les tudi spomladi in poleti sekati, vendar se mora zadnji čas pred prihodnjo spomladjo iz gojzda spraviti.

Vsak gojzdni pridelk se ima na navadnih ali scer dostojnih od lastnika naznamovanih potih, rižah ali plazovih iz gojzda spraviti.

Občinski gojzdi se praviloma (to je, za navadno) ne smejo razdeliti (razpartiti). Le v posebnih okoljšinah se smé po privoljenju to zgoditi.

Političnе oblasti (to je, kantonske ali okrajne cesarske gosposke) imajo čuti sploh nad gospodarstvam vsih gojzdov svojiga okraja (kantona).

Za plavenje lesa in za napravo plavíš se mora posebno privoljenje zadobiti.

(Konec sledi.)

Cesarki patent,

zastran izdelovanja, prodaje, in posesti orožja in strelíva (robe za strel) in zastran nošenja orožja.

(Dalje.)

Važen je v ti postavi sledeči §. 12, kteri veleva: Drugo orožje in strelívo, ktero po §. 2 ni prepovedano, smejo sicer tisti imeti, kterim to ni v postavi ali po oblastníi izrekoma prepovedano, vendar pa (to je treba dobro pomniti, da kdo ne pride ne-

vedoma v zadergo in kazin!) ni nikomur dovoljeno, tudi pripušenega orožja in strelíva preveč imeti, da bi se po pravici smelo misliti, da ga ima za kako krivo rabo. Kdor ima takošnega orožja ali strelíva več, kakor kolikor mu ga je za njegovo osebo potreba, mora to politični deželni oblastníi naznaniti, in ta oblastnija bode določila, kar je v tej zadevi primerno.

Vojaško strelívo imeti je dopušeno samo tistim, kterim njih služba pravico do tega daje, ali kteri so dobili izjemno posebno oblast, takošne strelne rečí imeti.

§. 13. Obertniki in kupčevavci se še zlasti zakrivé s kaznjivim djanjem:

a) kadar prepovedano orožje ali strelívo komu tacemu prodajo, ki jim ni prinesel kupnega dovoljenja, ktero morajo oni hraniti (§. 9);

b) če zastran tacih prepovedanih rečí, ki jim jih kdo, brez izkazanega dovoljenja, jih imeti, prinese ali pošlje, da naj bi jih prodali, kam poslali ali kar si bodi ž njimi počeli, naznanila v kraju za varnost postavljeni oblastníi precej ne podajo, in prepovedanega orožja ali strelíva, ako je moč, pri sebi do tikrat ne obderžé, da se jim kaj dalje zaukaže.

§. 14. Oblast ali dovoljenje, orožje imeti, ne zapopade v sebi oblasti in dovoljenja, orožja nositi.

Ljudem, ki niso c. k. vojaki, je praviloma za nošenje orožja treba posebnega dovoljenja.

§. 15. Izjemno smejo, brez posebnega dovoljenja, orožje nositi:

Vsi tisti, kteri imajo po svoji službi ali svojem stanu, pravico in dolžnost, orožje nositi, toda samo tisto orožje, ki gré k predpisanemu ogleštu, ali k uredski obleki.

Tisti, kterim je zavoljo njih obertovanja ali opravila potreba tudi zvunaj hiše rabiti orožje ali njim enacega orodja, to da samo za tisti čas, ko v resnici svojo obertnijo ali delo opravljajo.

Strelci po redu uravnanega in z dovoljenjem oblastnij obstoječega strelstva, če ni temu ali unemu vzeta pravíca orožje nositi, — kadar streliše obiskujejo.

§. 16. Kdor ima oblast, orožje nositi, ima tudi pravíco, svoje orožje in svoje strelívo po svojih služabnikih na odločene mesta prenašati.

§. 17. Vsakdo, ki se ne more opirati na kako izmed izjem v §§. 15 in 16 naštetih, dobí pravico orožje nositi, samo s podeljenim orožnim listom, kteri se ne smé izdati drugim kakor le nesumnim ljudém.

§. 18. Za orožni list je prositi pri oblastnijah, ki se bodo za to v vsaki kronovini pozneje odločile.

§. 19. Orožni listi se morajo po preteku tega časa zopet ponoviti. Orožni listi služijo v povérjenje tudi zunej tistega upravnega okraja, v kterem so bili izdani. Ako pa posestnik orožja s še veljavnim orožnim listom svoje stanovališe v drug upravni okraj premesti, je njegova dolžnost v šestih tednih po svoji preselitvi orožni list tisti oblastníi novega okraja, ktera ima oblast orožne liste dajati, v poterdbo (vidiranje) podati; ako tega ne storí, pride orožni list ob veljavo.

§. 20. Orožni listi naj se dajejo na tri leta, ali pa pri posebnih namembah (na priliko za kako potovanje), tudi na krajšo dobo.

§. 21. Od orožnega lista se razun kolka ali štempeljna za 30 krajcerjev nobena druga davšina ne opravlja.

§. 22. Če kdo orožni list zgubí, zamore prositi, da se mu dvojnik (duplikat) izdá.

§. 23. Popotnikom iz tujih dežel, ki imajo seboj postavne potne ali sprevodne pisma, je dopušeno, za njih osebno brambo potrebno, ali tudi k njih uniformi, deželski opravi, ali k livreji njih služabnikov spadajoče orožje, s strelívom k temu namenjenim, sabo voziti, to pa mora, če že ni na sprevodnem pismu opomnjeno, c. k. za varnost postavljena oblastnija na sprevodnem listu popotnika, kadar austriansko mejo prestopi, zapisati.

§. 24. Kdor za nošenje orožja potrebuje orožnega lista, ga mora, noseč orožje, pri sebi imeti, da se, kadar bi treba bilo, ž njim izkaže.

§. 25. Kadar se kdo najde, da zoper postavo orožje nosi, ali da orožnega lista, če ga tudi ima, pokazati ne more, temu je v obojnem primeru orožje precej vzeti, in njegova dolžnost, taisto brez upora oddati.

§. 26. Orožni list komu druzemu prepušati je prepovedano.

§. 27. Kdor tuj orožni list na se pripravi, ali se ga po krivem posluži, prelomi s tim to pričijočo postavo, ako ni v tem pomoček k doprinesenju kaznjivega djanja, na ktero je huja kazen zažugana.

(Konec sledí.)

Ogled po svetu.

Kako se nov papež voli?

(Konec.)

Zdaj gredo kardinali v kapelo in se vsedejo. Sedeži kakor tla so z zelenim suknom pokriti; pred vsakim sedežem je klopica, na kterej je kardinalov gerb. Pred vsako sejo jim bere en Auguštinar mašo za pomoč sv. Duha, popoldne se pa en psalm poje. V sredi kapele je dolga miza, na kterej so še ne popisani volitveni papirčki in dva kelha. Zdaj se zvolijo škrutatori in revizori, da na une pazijo. Ta izvolitev se zgodí s kuglicami, na kterih je na vsaki imé enega kardinala zapisano.

Nar stareji kardinal stopi zdaj k mizi, vzame papirček, zapiše gor imé tistega, kteremu on svoj glas da, papirček zgane, ga zapečati, gré potem k oltarju, papirček med dvéma perstoma kviško deržé poklekne na spodnjo štabljo, tiho pomoli, potem priseže, da dá po svojej misli naj vrednejšemu svoj glas, in dene svoj volitveni papirček v skledo, ki na oltarju stojí in potem v kelih. To storé za njim tudi vsi drugi kardinali. Ko so vsi papirčki oddani, se postavi z njimi napolnjen kelih na mizo in škrutatori (pregledniki) papirčke štejejo. Ako jih je toliko kot kardinalov, se eden za drugim odprè, škrutatori jih zaporedoma berejo in tretji zmed njih imé tistega, ki je na papirčku, glasno pové. Kardinali si zapišejo v zapisnik, ki pred njimi leží, imena.

Le ta zamore papež postati, kdor ima dvé tretjini glasov. Ako jih pri pervem voljenju noben kardinal toliko ne dobí, se pa volitveni papirčki zažgejo. V kotu kapele je namreč ogenj in nad njim cev, skoz ktero dim sožganih papirčkov izpuhtí. Na te dim gleda ljudstvo, ki je zunaj in že tedaj vselej, kadar se nov dim prikaže, vé, da še volitev ni dognana. Če se pervikrat ni zvolilo, pridejo drugi dan k novej volitvi.

Kadar kak kardinal dvé tretjini glasov dobí, je voljenje cerkvenega poglavarja končano. Koj po zadnjem pregledovanju papirčkov eden kardinalov, ki pri mizi sedé, imé novozvoljenega glasno pové. Drugi kardinali, ki zraven njega sedé, se zdaj odmaknejo s spoznanjem, da mu več enaki niso. Nar mlajši kardinal potem pozvoní, v znamnje, da imajo poglavar strežnikov in skrivni pisarji noter priti. Trije kardinali se približajo novoizvoljenemu in ga prašajo: „Ti je izvolitev za

poglavarja katolške cerkve, ki je tebe zadela, všeč in jo poterdiš?“ Zvoljeni pade na kolena in en čas za pomoč sv. Duha moli. Potem vstane in reče, ako je to sklenil, da naj višo cerkveno čast prevzame; zdaj tudi novo imé pové, ki ga kot papež imeti misli.

Ko vse to poglavar strežnikov zapiše in tri priče to poterdijo in se podpišejo, peljejo novoizvoljenega k oltarju, kjer nekoliko moli, potem pa mu v žagradu papeževo obleko oblečejo. Tako oblečen gré novi papež zopet v kapelo, se vsede pred oltarjem na stol in prejme tù pervi poklon kardinalov. Poljubijo mu namreč roko in ga dvakrat objamejo. Potem dene viši kamornik papežu nov ribčarsk perstan na perst. Ta ga pa poglavarju strežnikov oddá, da se imé novega papeža gor vdolbe.

Zdaj se zvolitev očitno naznani. En kardinal, pred kterim se križ nese, stopi namreč na vunajni mostovž in glasno reče: „Veliko veselje vam naznanim, mi imamo tega in tega papeža, ki si je to in to imé dal“. Zdaj začnó na gradu topi pokati, po vsih cerkvah zvoniti in švajcarske straže na svojih stražiščih streljati. Novi papež gré med tim v eno celico konklava, dokler so priprave za drugi, očitni poklon narejene.

Ako se je v Kvirinalu volilo, se pelje sveti oče s tremi kardinali v Vatikan, in gré v Sekstinsko kapelo, kjer na oltar stopi in se na njem vsede. Kardinali mu poljubijo nogo in roko, kar se drugi poklon imenuje. Potem nesó papeža v slovesnej procesji na prekrasnem stolu žlahtni stražniki čez Konštantinovo stopnico v Petrovo cerkev, kjer zopet na oltar gré, se na rudečo blazino vsede in mu kardinali med petjem ambrozianove zahvalne pesmi nogo poljubijo. To je tretji očitni poklon. Potem sveti oče stojé na stopnici oltarja ljudstvu papežev blagoslov ali žegen podelí in se potem med vriskanjem in pokanjem topov v svoje poslopje pelje. Zvečer je mesto razsvitljeno.

(Po Kopaču in Alex žl. Orlaju).
Iz »Zgodov. kateh.«

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* Poslednjikrat je naznanil „popotnik“ novo nemško knjigo o zgodovini slovanskega jezika in slovstva pod naslovom „Uebersichtliches Handbuch der Geschichte der slavischen Sprachen und Literatur von Talvy“. Danes pristavimo še tole:

Čudno sicer, ali resnično vendar je, da se Nemci, ki so učenost in slovstvo bi rekel vsih europejskih narodov nekdanjih in sedanjih marljivo v svoj prid obernili, na zaklade slovstva Slavenov, ki so bili od nekdaj njih sosedi, do naj novejše dobe še ozerli niso. Göthe je bil pervi, kteremu so serbske pesmi močno dopadle, na ktere je Nemce opomnil; ali ker je njih lepoto prepozno opazil, ker ni slovanskega jezika dovolj umel in ker mu je druzih pripomočkov manjkalo, je le malo zamogel o tem storiti. Tako je ostalo blizo do današnjega dné. Še le, ko je slavnoznani ud Dunajske akademije, Bojnomir Kapper, prestavljene serbske pesmi začel Nemcem popevati in razkladati navade in šege in toliko mikavno zgodovino Serbov in sploh Slavenov, so se začudili Nemci nad toliko lepoto njihno, in začeli so pervi pesniki prestavljati narodne pesmi. Neumornemu Kapperju se pridružita slavna moža Anastazi Grün in Vogel; uni je izdal zbirko slovenskih, ta serbskih narodnih pesem v nemško prestavljenih. V Berolinu — čujemo — dopadejo posebno ruske pesmi, prestavljajo se poljske in česke v nemško; dogodivščino slovanskih jezikov in slovstva in kratki popis pesništva slovanskega angličanke Talvy je dr. Brühl ponemčil in v Lipsii v tisk dal.

To delo, ktero Šafařik močno hvali, je vredno, da nekoliko več o njem omenimo. Celo delo obseže 4 oddelke. V pervem govorí Talvy o zgodovini staro- ali cerkvenoslavenskega jezika, v drugem o vshodnih, v tretjem o zapadnih Slavenih, v četertem delu pa omeni v kratkem narodno pesništvo. Skoz in skoz kaže delo dobro znanje slavenskih razmer in slovstva. Kako in kaj je bil slovanski narod v starodavnih časih, o tem ne govorí, ker se nič gotovega ne vé. Začnè pri Cirilu in Metudu, od kterega časa ne zakriva temà dogodivščine slovanske več.

S posebnim veseljem govorí o zgodovini ruskega jezika in slovstva, o Lomonosovu in Puškinu; političnega vseslavizma ne opravičuje, slovstvene vzajemnosti in edinega slovanskega književnega jezika pa ne more ovreči. O serbsko-ilirskem rodu malo, pa pravično govorí. Pravično sodi učenega Vuka, Dositeja Obradovića in vladika černogorskega; tudi na Dubrovniško dobo, akoravno memogredé pokaže. „Pravi zaklad“ — pravi — „so narodne in junaške pesmi, kakoršnih drugi narodi, kakor Nemci, Španjoli in Francozi nimajo“. Českega naroda se posebno marljivo spomne in ne prezre političnih in vérskih gibanj. Začne pri Husu, omeni tridesetletne vojske, pa tudi sedanjosti ne pozabi. Šafařika in Palackega postavi na čêlo pomlajenega českega slovstva. Poljsko slovstvo in lužiške Serbe omeni bolj obširno.

Nar bolj zanimiv je četerti del, ko govorí o pesništvu Serbov; če tudi nimajo slovstva, kakoršnega šega tirja, ker nimajo dobrih knjižoteržnic, imamo vendar junaške pesmi, ki so neprecenljivi zaklad, kakoršnega nima nobeni drugi narod. Prav ima Talvy, ko pravi: „Le med slovanskimi narodi najdeš še živo cvetico v popolni naravni kreposti; pa tudi med temi raste le med Serbi in Dalmatinci v popolni krasoti in milobi. Ti zaklad je bil več stoletij za učeni svet pokopan“.

Poslednjič napelje pisateljka več slovanskih pesem za pokušnjo, kar ceno knjige še posebno poviša.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Černogore. Nar novejše novíce, ki jih je Lloydov parobrod iz Černogore prinesel so: Turško terdnjavo Spus je 1500 Černogorcov dvakrat napadlo, al čeravno se je niso mogli polastiti, vendar še niso obupali jo premagati; terdnjavo Zabljak branijo Černogorci tako junaško, da so Čaja Beya, ki jih je s silno armado napadel, tako natolkli, da je veliko Turkov mertvih ostalo; dve Turški zasediši blizo terdnjave so s topovi popolnoma pokončali in obsedo v beg zadervili. — Po „Serb. dn.“ so Černogorci vsi vneti za svojega mladega kneza; njegov iskreni, krepki duh je nadušil mlade in stare. On si pa tudi vé ljubezen svojega naroda po mnozih potih nakloniti. Tako se pripoveduje, da je nek vse premoženje, ki ga je rajni vladika svoji rodovíni namenil, za premoženje deželno določil, ki se ima za občni prid oberniti; tudi tistih 20.000 zlatov, ki jih je rajni stric prav njemu zapustil, je za potrebe dežele podaril, kteri je pripravljen, kakor pravi, do zadnje kaplje kervi vse posvetiti. Od kar so Černogorci čuli, da se Omer-Paša njih deželi z vojsko bliža, se je plamen serditosti v junaškem narodu še bolj unel.—Unidan je poslal knez Danilo deputacio v Beligrad k Serbskemu knezu, pa ne, kakor se je govorilo, da bi ondi snubila za-nj, ampak le da pozdravi kneza v imenu svojega sedaj samostojnega gospoda.

Iz Novega Sada na Ogerskem piše „Srbski Dnevnik“: 7. t. m. so pri nas sopet 2 hiši in ena pristava pogorele. Al to ni nič posebnega, — znaminito je le

petera nesreča, ki je gospodarja tisti dan zadela, v čigar hiši je oginj vstal: perva nesreča je bila, da mu je žena tisti dan všla, druga, da mu je vso njegovo gotovíno 300 fl. odnesla; tretja, da domú gredé iz sodnice, kamor je šel ženo tožit, je po stopnjicah padel in se tako na glavo pobil, da so ga mogli v bolnišnico nesti; četerta, da, ko se komaj v bolnišnici spet enmalo zavé, sliši da njegova hiša gorí; peta, da žandarji, ki so pomagali njegovo pohišje ognju oteti, so našli v hiši 100 fl. Košutovih bankovcov, zavolj kterih, ker so ojstro prepovedani, je mogel berž ko je okreval, brez žene, brez denara, brez hiše, brez Košutovih bankovcov in še s pobito glavo v Temešvar k vojni sodbi iti in za skrivanje prepovedanih bankovcov kazni pričakovati.

Od sv. Štefana v Rožni dolini na Štaj. Sila veliko so tù posestniki sadunosniga drevja spokupili in redoma zasadili; veselje je zares to viditi, ker bo jabelčnice sčasoma dovelj; ali bi pa vendar ne kazalo še bolje, ako bi sadjorejci zasadili raji več žlahniga sadja, ki bi še veči hasek donašalo, ker se da za mnogoverstne potrebe porabiti in v denar spraviti. Tako je tudi s terto. Tukajšnji vinorejci imajo večidel malo modro grojzdje „Meiserl“ ga imenujejo. Terta je v občje vsako leto polna, samo napčno ravnanje je vzrok, da boljiga vina ne pridelajo; tersje raste jako visoko; namesto rozeg ob času odrezati, še zasadijo fižola, buč, koruze, tako, da dobí cela terta podobo germovja, zato pa tudi malokterikrat grojzdje dozorí, ker ga sončni žar doseči nemore; kopajo vedno trikrat. Zvun tega pa še je ta napčnost, da tergatev pričnejo prezgodaj; se vé, da nezrela jagoda ne more dati žlahne kapljice. Vse to bi se dalo zboljšati, ker izgovori, ki se o tem čujejo, nimajo prave veljave. F. Jančar.

Xp. Iz Ormoža na Štaj. 8. dan t. m. je bil za našo okrajno žalosten dan: nemila smert je pokosila življenje dvéh verlih mladenčev — iskrenih rodoljubov, in vsekala globoke rane starišem in celi rodovini, prijatlom in znancem, in domovíni naši. Umerla sta namreč na pljučni sušici Karl Seifried iz Ormoža, 26 let star, po doveršenim bogoslovstvu sedaj pravoslovec, ljubeznjivost sama in pribežališče ubozih, in Miha Golob iz Mihalovc blizo Ormoža, 22 let star, bogoslovec 2. leta v Gradcu, vès plameneč za blagor domovíne svoje in omiko svojega slovenskega naroda. Gorke solze se nam vtrinjajo na gomili preljubih umerlih in milo zdihnemo s pesnikom našim:

— — — Kaj znancov je zasula že lopata!
Naj jima je zemljica lahka!

Vreme je pri nas čuda lepo, zato cvetó pomladanske cvetice in zorijo jagode; živina hodi na pašo, kmetje orjejo prahe, vinorejci grubajo pridno in prerokujejo, ako bi vreme tako dalje terpelo, bo za vino 34. leto. Naše vina so kerčmarji iz zgornjega Štajarja in Koroškega tako čisto pokupili, da v Lutomerških gorícah bi se ga — razun pri vinskih tergovcih — teško kaj dobilo, ako bi se za štertinjak tudi po 100 rajnšev in še čez plačalo. Za Lutomerske vina je vedno več kupca; naj bi se tudi vinoreja še na višji stopnjo povzdignila! Pa bila je tudi potreba velika, da je letošnja letina saj nekoliko boljši od srednje, scer bi se bili mogli kmetje zlo zadolžiti, drugač bi ne bili v stanu mnogoverstnih plačíl odrajtati. Krompir jim veliko skerb dela; čeravno je bil spervega popolnoma zdrav viditi, gnjije v hramih tako, da se nekteri bojijo za séme. O zadevi tiste kužne kobilje bolezni (francozov), ktere sim v nekem dopisu omenil, da iz začetka se ni kazala nevarna, moram povedati, da je že več kobil za njo poginilo, čeravno so bile po predpisu ozdravljane; tako se začnè živina sušiti, da na zadnje je ni druzega kot kost in koža.

Z začetkom tega šolskega leta je bilo po naukazu sl. Graškega škofijstva zapovedano, da se ima „abecednik“, „malo berílo za pervošolce“ in „nemška slovnica za slovenske šole“ v ljudske šole vpeljati. Kako se je ti naukaz v naših ljudskih šolah dopolnil, bom že povedal.

Novičar iz mnogih krajev.

17. dan t. m. je došel presvitli cesar Franc Jožef I. v Berolin, kjer so ga tolikanj bolj slovesno sprejeli, ker je to pervikrat, da pride austriansk cesar v poglavno mesto Pruskega kraljestva; rajnki cesar Jožef II. je scer v letu 1768 kralja Friderika II. v taboru pri Neisu obiskal, pa je prišel le pod imenam grofa Falkensteinskiga in ne v Berolin. Sploh je mnenje, da prihod cesarja v Berolin je znamje prihodnje edinosti med austriansko in prusko vlado, ktero dosihmal še ovirajo colne zadeve. — Te dní ste prišle spet dvé novi postavi, ktere, razun vojne granice, ste veljavni za celo cesarstvo; ena zadeva osnovo družtev, druga kramarstvo po hišah (hausiranje). Važniši določila družtvine postave so: k napravi vsake družbe je treba vradnijniga privoljenja; družbe, ki se pečajo z rečmi, ki spadajo v postavodajavstvo in javno oskerbstvo, so prepovedane; po važnosti družbe jih dovoli ali le cesar sam, ali ministerstvo, ali deželno poglavarstvo; tudi že obstoječe družbe zadeva ta nova postava. — Od kramarstva po hišah bomo drugopot več povedali. — Ministerstvo denarstva je naznanilo: stan cesarskih bankovcov mesca oktobra in novembra, iz kteriga se razvidi, da jih je bilo mesca novembra 2 mil. in 84.699 fl. manj med ljudstvam kot mesca oktobra. — Ministerstvo podúka je dovolilo, da se v Peštu smé za kmetovavce živinozdravniśk nauk razlagati, ker se zares vedno očitniši kaže, da so kmetovavcu nektere živinozdravniške vednosti potreba. — V Švajci cvetè rež na nekterih njivah. — Cesar Napoleon ni nič kaj vesel, ker vidi, da ne gré vse po njegovi volji; pa tudi drugod vse ne dopade, kar se v novim cesarstvu godí; strica njegoviga Jeronima, ki je nekdaj kralj Vestfalenški bil, kličejo spet „kralja“; stric Murat se ozira preveč na Napolitansko; stričnik Napoleon Bonaparte gré za kraljanamestnika v Algier; nek prevelik prijatel cesarstva je izdal bukve pod imenam „meje Francoskiga“, v kterih Francoskimu prilastuje Rajnove dežele, Belgio in Savojo! Karnot, eden izmed glavarjev ljudovladne stranke, je bil k cesarju v pomén poklican itd. Vse to se svetu čudno zdi. Dosihmal austrianska, pruska in ruska vlada še Napoleona niso očitno za cesarja spoznale, kar se pa vsak dan pričakuje, tode pod pogodbami. — Ker deržavni zbor v Londonu ni poterdil ministerskiga davkovskiga predloga (286 glasov je bilo za predlog, 305 pa zoper), so po telegrafnim naznanilu odstopili vsi od vladne oblasti.

Povabílo

k pristopu v deržavno gojzdnarsko družbo austrianskiga cesarstva.

8. maja se je na Dunaji osnovala imenovana družba (österr. Reichsforstverein), ktere predsednik je vladajoči knez Schwarzenberg, njega namestnik pa gojzdnarski svetovavec Grabner; vodstvo povabi vse posestnike gojzdov in prijatle tega kmetijskiga oddelka: naj stopijo v to družbo, ktere namen je povzdiga gojzdne reje. Kdor hoče ud te družbe biti, naj se naznani imenovanimu družtvu na Dunaj in pošlje 2 fl., ki sta nar manjši letno odrajtvilo.

Odbor kmet. družbe v Ljubljani.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*